

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. Resolvuntur argumenta contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

contumacia, contra repetitas monitiones de obligatione legis ad culpam, stare potest sine cognitione pœnæ tali contumacia ipso facto annexa; & tamen censura non incurritur sine cognitione pœnæ, quia scilicet ex natura legis pœnalis incurfus pœnæ, jure statutæ, requirit violationem juris non utcunque prohibentis, sed pœnaliter; ut diximus n. 1210. sed hoc est commune omni pœnæ legali.

1220. Deinde gratis dicitur, quod censuræ titulo contumacia specialiter exigant præviam cognitionem talis pœnæ. Nam id nullo jure probatur. Primò enim ratio contumaciæ salvatur, si quis etiam post inrimationem de sua obligatione in contrarium operatur; sic, qui sciens se errare in materia fidei, nihilominus in errore suo perseverat, cum pertinacia dicitur tueri errorem; ergo ratio contumaciæ stat sine cognitione pœnæ.

1221. Denique contumacia idem valet, atque inobedientia voluntaria, qua quis monitionem Judicis implere contemnit, ut notat Percyra in Elucidar. n. 1727. ex c. 2. de dolo & contumacia. Unde propriè accipitur in ordine ad Superiorem, quæ Judex est; & consistit in non faciendo voluntariè, quod quis scit se facere debere; sic ille; sed hoc non requirit ex natura rei scientiam pœnæ, ut liquet ex data contumaciæ definitione; ergo censuræ non prærequirunt cognitionem pœnæ, ex hoc, quod supponant contumaciæ; ergo si eam prærequirunt, id contingit ex natura legis pœnalis; at sic non habent hoc specialiter præ alijs pœnalibus legibus; ergo.

§. III.

Resolvuntur argumenta contraria.

1222. Antequam proponam objectiones, notandum 1. tanquam probabilius à nobis sustineri, quod non incurrat pœnam novo jure statutam, qui hoc novum jus ignorat, in quantum est prohibitivum, licet sciat actum alio jure prohibitum, ut diximus n. 1210. Not. 2. quamvis ignorantia pœnæ non minuat culpam, in quantum est contra legem prohibentem cognitam; quia non minuit voluntarium in actu, in quantum opponitur legi quæ pro-

hibenti actum, ut diximus n. 1208. per accidens tamen ex ignorantia pœnæ minui culpam, quatenus hæc foret major, si actus factus esset non tantum cum scientia prohibitionis, sed etiam punitionis, quam si factus esset cum sola notitia prohibitionis.

Not. 3. à nobis sustineri ut omninò probabile, nullam incurri pœnam, à lege decretam ipso facto in transgressores, nisi a actus fiat non tantum cum scientia prohibitionis, sed etiam ipsius pœnæ. 1. quia cognitio pœnæ pertinet ad notitiam juris imponentis pœnam, ut exposuimus à n. 1214. 2. quia aliàs delicta inæqualia punirentur æquali pœna, de quo V. n. 1210. 3. quia incurfus pœnæ, peccato solum accessorix extrinsecus, requirit consensum in causam pœnæ, quæ talem, ut docet ipse Sanchez (aliàs nobis contrarius) qui loc. cit. n. 14. sic loquitur: cum pœna in se ipsa nobis involuntaria sit (ut diximus n. 1215.) in causa debet esse voluntaria, quo enim incuratur, debet amari delictum, ut est causa pœnæ, saltem in excommunicatione; unde oportet illius notitiam præmitti; sed hoc non stat cum ignorantia pœnæ; ergo.

Not. 4. quosdam universaliter tenere, nec ad censuras ipso facto incurrendas prærequiri notitiam pœnæ, sed sufficere notitiam de prohibitione actus; alios, in censuris requiri non tantum notitiam culpæ, si fiat contra legem, sed etiam pœnæ; in alijs autem pœnis, quæ proportionatæ sunt delicto secundum se, sufficere notitiam culpæ, etiam cum ignorantia pœnæ, ut diximus n. 1209. Proponemus igitur utriusque partis argumenta contra nostrum assertum in n. 1223. Igitur:

Dices 1. ad incurrendam pœnam ipso facto statutam à lege, non requiritur consensus delinquentis in pœnam; ergo ignorans pœnam, modò sciat actum sub culpa vetitum, incurrit pœnam. Ant. prob. primò, quia obligatio ad pœnam est naturalis, & non nascitur ex nostro consensu, sed ex autoritate legis eam imponentis, & libero consensu in delictum. Nam omnes (intellige obligationes ex delicto) ex re nascuntur, id est, ex ipso maleficio, ut dicitur in Instit. de obligat. quæ ex delicto, & L. Imperatores, ff. de jure Fisci, ibi: tu te huic pœna subdidisti. Patet etiam conseq-

nam ideo deberet adesse notitia pœnæ, ut daretur consensus in pœnam.

1226. Secundò. Principium culpæ est intra nos (nam omne peccatum est voluntarium) principium autem pœnæ extra nos, nec ad illam desideratur voluntas, cum hæc illi communiter repugnet; ergo non desideratur præcognitio pœnæ, quò incurratur; aliàs infideles ignorantes pœnam inferni ab ea excusarentur. Tertio, quia plurimi non docti nihil sciunt de pœna excommunicationis suo delicto annexa; ergo eam soli docti, scientes talem pœnam, incurrerent. Deinde delinquens, qui nec in delicto, nec in ejus qualitate erravit, sed in genere pœnæ, ab ipsa non eximitur; ita Baldus c. 2. de Constit. n. 1.

1227. R. cum dist. antec. ad incurrendam pœnam, ipso facto statutam à lege, non requiritur delinquentis consensus in pœnam, sed in causam pœnæ, C. ant. non requiritur delinquentis consensus in pœnâ, nec in causam pœnæ, N. ant. ex n. 1210. & seqq. N. conseq. quia notitia juris imponentis obligationem ad pœnam non minus pertinet ad plenam scientiam juris in operante; quàm notitia juris imponentis obligationem ad culpam; ergo pœna juris non incurritur, ubi non præcedit plena scientia juris obligantis ad culpam, & pœnam; ergo requiritur consensus in causam pœnæ, quâ talem, nimirum supponens notitiam, quòd si actus fiat contra legem, ipso facto trahat pœnam; nam sine hoc non habetur plena scientia juris, cujus violatio punitur.

1228. Ad 1. prob. ant. R. concedi, obligationem ad pœnam esse naturalem, nec pendentem à nostro libero consensu, nisi in delictum præcisè secundum se; sed in quantum est causa pœnæ; non autem aliàs; idem R. ad alterum textum in L. Imperatores, dicentem: tu te huic pœnæ subdidisti, nimirum, consentiendò in delictum non secundum se, sed secundum quod est causa pœnæ.

1229. Ad 2. prob. R. principium tam culpæ, quàm pœnæ esse partim intra, partim extra nos. Nam obligatio naturalis ad pœnam confurgit ex lege, & consensu nostro libero in delictum, ut causam pœnæ; sed horum principium est voluntas delinquentis, & legem statuentis, ubi primum est intra; secundum extra nos; er-

go. Sed ex hoc non sequitur ad incurrendam pœnam non ex natura rei annexam delicto, non requiri cognitionem pœnæ, ut vult objectio. Infernus autem non est pœna, quam secum trahit mortale ex mera lege positiva; sed ex natura rei.

Et quamvis P. Sanchez cit. n. 14. dicat: infernū incurri etiam citra cognitionē prævia de tali pœna, quia est pœna ordinaria, & delicto proportionata; hoc tamen non videtur dici posse. Nam si infernus est pœna ordinaria, & delicto gravi proportionata, commissio etiam seclusâ scientiâ pœnæ peccato mortali annexæ, quomodo delicto gravi commissio sine notitia excommunicationis impositæ, hæc pœna non erit proportionata, cum multò sit inferior pœnâ æternâ; ergo & hæc æquè, ac illa incurritur sine notitia pœnæ; at hoc de censuris non admittit Sanchez; ergo infernus non ex hoc, quòd sit pœna ordinaria, & proportionata delicto, non incurritur seclusâ notitiâ pœnæ; sed quòd sit pœna delicto scienter commissio annexa ex natura rei. Caterùm concedo, solos eos incurtere censuram, & irregularitatem ex delicto, qui sciunt eam dispositione juris annexam delicto; non autem ignorantes. Quod adducitur ex Baldo, procedit solum in foro externo; quia præsumitur scientia; unde nec in foro externo illi pœnæ locus esset, si legitime probaretur ignorantia juris, ut punitivi.

Dices 2. licet censuræ, & irregularitas ex delicto non incurrantur sine scientia juris positivi eas pœnas imponentis; in alijs tamen pœnis multò probabilius est, non requiri, ut docet Sanchez l. 9. matr. D. 32. n. 22. ergo. ant. prob. nam illud est proprium, & speciale in illis pœnis. 1. quia prærequirunt contumaciam, quam non exigunt aliæ pœnæ. 2. quia illæ fundantur in contemptu. 3. quia prærequirunt competenter præmitti monitionem ex c. Sacro, de sent. excom. at hæc non stant, nisi delinquens noverit censuram rebellibus inflictam; ergo. Confirmatur 1. quia excommunicatio est medicinalis ex una parte, ex altera est ultima pœna, qua Ecclesia punit; ergo quâ est ultima pœna, petit summam contumaciam, qualis est, quæ perdurat etiam cognita comminatione excommunicationis; hoc non militat in alijs pœnis. Deinde, quòd censuræ petant consen-

consensum in causam pœnæ, in illis est speciale propter rationes jam allatas; ergo ab illis ad alias pœnas nullum est argumentum.

1232. Resp. N. ant. cum sua probatione, quæ vult esse speciale in censuris, quod, ut incurrantur, requirant præviam notitiam pœnæ. Nam tituli, in quibus volunt fundari hanc specialitatem in censuris, id non suadent tanquam probabilius. Contumacia stat sine cognitione pœnæ, cum sola cognitione prohibitionis sufficienter intimata, per dicta n. 1220. ergo titulo contumacia non prærequiritur delictum fieri cum cognitione pœnæ. Scio responderi communiter, ad censuras prærequiri non qualemcunque contumaciam generalem, communem omni peccato gravi; sed eam, quæ consistat in inobedientia etiam post notitiam pœnæ; sed hoc foret probandum aliquo textu juris, aut ratione cæteris graviore.

1233. Verum est, prærequiri contumaciam contra monitionem, & nihilominus actum in contrarium fieri. sed cum monitio fieri possit per legem, vel hominem, & vel de gravi actus prohibitione, aut debito; vel si contra fiat, etiam de pœna imposta, probandum foret ex speciali natura censuræ esse, quod exigit contumaciam contra monitionem de pœna secus agenti imposta, nec sufficere contumaciam contra monitionem de gravi actus prohibitione; at hoc non probatur; imò, cum idem tribuatur irregularitati ex delicto, quæ non est censura, eo ipso id non est ex speciali natura censuræ.

1234. Neque etiam intentum evincunt ex eo, quod censuræ prærequirant contemptum. Nam si per contemptum nil aliud velint, quam quod fiat opus prohibitum cum scientia pœnæ, illi decretæ à jure positivo, & hunc dicant prærequiri ex speciali natura censuræ, desideratur hujus probatio, quæ tamen non affertur. Deinde not. 1. ex Suarez l. 3. de legib. c. 28. contemptum materiam dari, cum aliquid fit, quo aliqua persona alijs postponitur, sine directa intentione: formalem, quando id directe intenditur: nam intentio dat formalitatem actibus.

1235. Not. 2. contemptum partim esse in intellectu, partim in affectu, partim in opere. In intellectu datur, quando res aliqua,

vel persona habetur in minori æstimatione, quam ejus dignitati debeatur. In affectu, est velle habere, vel verbis, & factis ostendere, aut in alijs generare illam vilem æstimationem de alio. In opere est, quidquid exterius fit intentione despiciendi alium, ut ab alijs parvi æstimetur.

Not. 3. non semper violare legem ex contemptu, qui ex certa scientia, sine passione, & causa, etiam si ex consuetudine, legem violat; quia potest abesse pravus ille affectus: tunc igitur violatur lex ex contemptu, quando transgressio exterior nascitur ex imperio contemptus interioris, ita ut fiat contemptus exterior; sic Pereyra in Elucidar. n. 214.

Not. 4. transgredi legem humanam ex contemptu rei, præcepti gravis, vel ex contemptu humani Legislatoris, quæ Prælati est, semper censeri mortale: secus, si ex contemptu rei præceptæ minima, vel ex contemptu Legislatoris quæ homo quidam est defectuosus. Sed hæc omnia stant sine cognitione pœnæ, tali contemptui jure positivo decretæ; ergo censuræ nec titulo contemptus, quo legem violant, prærequirunt notitiam pœnæ.

Denique licet demus, quod excommunicatio major sit ultima pœna, qua utitur Ecclesia; hinc tamen determinatè non sequitur ad ejus incursum ex natura censuræ prærequiri contumaciam, quæ simul importet transgressionem cum scientia talis pœnæ. 1. quia sic excluderentur aliæ censuræ, & irregularitas ex delicto, quæ non habent rationem ultimæ pœnæ; & tamen Sanchez vult non incurri sine cognitione pœnæ. Sufficit ergo ad excommunicationem requiri delictum gravius, quam ad alias censuras. Unde ratio, propter quam censuræ non incurrantur sine cognitione pœnæ, probabilius est, quod sic fierent sine plena notitia juris, ut supra diximus.

Dices 3. esto daretur, non incurri pœnas legales sine illarum præcognitione, quando lex est principaliter pœnalis; ubi tamen est pœnalis solum minus principaliter, & secundariò, id admitti non potest; ergo ignorantia pœnæ, quæ solum secundariò infligitur à lege, non excusat ab incursum pœnæ. Ant. pat. 1. quia cadente minus principali, & stante principali, stat dispositio legis. 2. ubi dispositio procedit ex duplici fine totali æque principaliter,

liter, idem manet dispositum, etiam uno deficiente; ergo à fortiori, ubi procedit ex duplici fine totali, uno principaliter, altero secundario, si manet finis principalis. 3. licet matrimonium sine Parocho, & testibus contractum in loco, ubi dispositioni Concilij Tridentini locus est, in pœnam matrimonij sic contracti sit irritum; quia tamen inhabilitas ad sic contrahendum inducta non est principaliter in odium delicti, sed ad cavenda alia mala, quæ sequebantur ex clandestinis matrimonijs, & illa nullitas in odium delicti solum respicitur secundario; etiam stante ignorantia hujus irritationis, manet idem dispositum circa inhabilitatem, & contractus nullitatem.

1240. Resp. transf. ant. si loquatur de fine legis *intrinseco*, non *extrinseco*, ut diximus a libi. Hoc ipso autem, quod legis (quæ gravamen imponit in odium delicti, non imposituræ id aliàs tali actui, nisi contineret culpam formaliter imputabilem) finis *intrinsecus* sit gravamen supponens delictum, hoc principaliter imponitur in odium delicti, consequenter principaliter est pœna. Ad 1. prob. concedo, quod cadente minùs principali fine legis *extrinseco*, adhuc stet, quod est dispositum à lege, si stet finis principalis legis *intrinsecus*; non autè si cadat finis legis *intrinsecus*, & stet finis legis *extrinsecus*; ubi not. esto finis legis *intrinsecus*, collatus cum fine legis *extrinseco* (relatè ad hunc) sit minùs principalis (qualiter finis *intrinsecus* artis, seu actuum regulantium relatè ad finem artis *extrinsecum*, nempe quæsitum ab artifice habet rationem medij, consequenter intenditur ab artifice minùs principaliter) relatè tamen ad ipsam legem esse finem principalem legis.

1241. Ad 2. prob. & transf. ant. si sermo sit de duplici fine totali *intrinseco* ipsius legis; non autem si unus sit finis legis *intrinsecus*, alter *extrinsecus*. Unde si finis legis *intrinsecus* sit imponere gravamen in odium delicti; & per hoc Legislator intendat ulteriùs alium finem v. g. cavere alia mala, &c. in quæstione *an gravamen illud primario, & principaliter, an solum secundario pœna sit?* non est judicandum de illo gravamine spectato fine *extrinseco*, sed *intrinseco*. Cum autem certum sit, id, quod comparatione legis est

finis *intrinsecus*, esse principaliter intentum à lege, quàm, quod est finis legis solum *extrinsecus* (aliàs omnes leges essent favorabiles, cum omnes ex fine Legislatoris respicere debeant commune bonum Reipublicæ, pro qua constituuntur) quando gravamen impositum ex odio delicti, seu pœna, est *finis intrinsecus legis*, illa semper censenda est principaliter intenta.

Ad 3. prob. Resp. ea verba Tridentini, quibus declarat, matrimonium clandestinè contractum, esse irritum ac nullum, postquam omnes Christi fideles reddidit inhabiles ad contrahendum matrimonium sine præsentia Parochi, & testium, non continere novam dispositionem, sed tantum declarationem prioris dispositionis de inhabilitate ad contrahendum sine præsentia Parochi & testium; nimirum, quod nulliter agant, si nihilominus sic contrahant. Unde sicut dispositio declarata non est ullo modo pœnalis, cum non statuatur ea inhabilitas in odium delicti; sic nec dispositio declarans est pœnalis; ergo dicta probatio errat in supposito.

§. IV.

An, & quæ pœnæ incurrantur, vel non incurrantur ante sententiam Judicis?

Supponendum 1. posse nos validè obligari per leges humanas ad pœnam tam privativam, quàm positivam, ante Judicis sententiam, modò sit moderata, & humanæ conditioni non admodum difficilis. Hoc enim exigere potest bonum commune. Per pœnam privativam intelligo, cujus effectus est privatio, cujusmodi sunt omnes censuræ, inhabilitates, irritationes, & annullationes actuum; positiva verò dicitur ab actione, quæ necessaria est in executione, ut fiat vel à delinquente, vel alio, ut vitæ privatio, mutilatio, multæ, exilium, &c. Dixi: *modo sit moderata*. Nam valde difficilis, & acerba non expedit, cum pauci eam sint peracturi, & potiùs foveat rancores etiam justos; quidquid autem Reipublicæ non est expediens, Legislator præcipere non potest; ergo. Hinc Legislator non potest delinquentem obligare, ut ipso facto teneatur ad aliquam actionem exercendam, ex qua